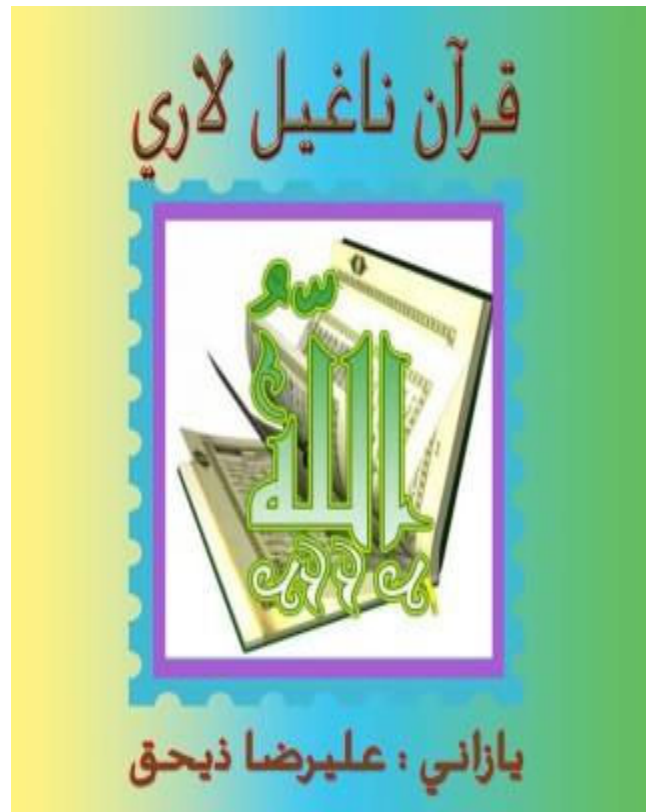

علیرضا ذیحق

قرآن ناغیل لاری :

حضرت ابراهیم ین داستانی

تاری لیک ایدعاسی ائده ن " نمرود " کی عصرین آن گوجلو و احتشام لی
پادشاه لاریندان ایدی ، بیر گون قصرین باش منجمی نی چوخ دوشونجه لی
و کدر لی گورونجه " نییه بئله پوزقونسان می ؟ " دییه جاواب ائشیت مه دی.

آنجاڭ نمرود ون ائندي يي اصرار اوزره ، اولدوز لاردان آنلاديقي آجي بير حقيقت دن بئله سؤز آچدي:

"بو گون لرده بير اوغلان ائولادي دوغو لاجاق كي گله جك ده سلطنت و تاج تختين تمل لريني تيتره دركن ، خلقين سنه اولان معنوي اينانچيني دا سوسدالديب تفرقه يه سَبَب اولاجاق دي. "

نمرود غضب له نه رك چوخلي صلاح و مشورت دن سونرا فرمان وئردى هر ائله و عائيله يه جاسوس لار قويولسون كي هر هاردا اوغلان اوشاقي دوغولورسا دايانيلمادان اؤلدورولسون .

بئله ليك له بوتون اؤلكه ده وحشت و قورخو ياشاناراق مين لر اوشاق قانينا بله نيب بير ايله جان خلقه قان اوتدوردولار. او گون لرده حضرت ابراهيم آنا بطنين ده اولاراق ، آناسي حامي له لي يي نين سون آي لاريني داغلار قوينونداگوز لردن كنارياشاياراق بالاسيني دوغوري. سونرا دا اونو اميز ديريب بله ير كن آمن بير غارقويوب قايدير خلقين ايچينه . او هرگون ائولادينا باش ووراراق بير گون گورور كي ابرا هيمين بارماق لارين دان سود چاغلاير و آجديقدا بارماق لاريني آغزينا آپاراراق اونلاري آمير. آناسي يبير جه تانري نين حيكمت و مصلحتي نه حئيران قالاراق گورور كي آز بير مدّ ت ده ايسه بالاسي بؤ يويوب بوي آتدي.

حضرت ابراهيم اون اوچ ياشينا جان تكجه آناسي نان گوروشسه ده بوتون طبيعتي و داغ داشي دولاشاراق آي ، اولدوز ، گونش و كايناتى دوشونه رك گورونمز بير جه آلاها اوره ك دن اينام بسله يه رك بير گون آناسي دئدي :

"خلق ايچينه گلدك ده اينانجي ني گيزلت كي بو اؤلكه ده هامى نمرودي آن بؤيوك بير تانري تك نييايش ائدير و چوخلو بت خانا لاردا واركي خلق، او داش دان آغاچ دان يوغرولموش بت لاري تانري بيليب اونلارا سجده ائديرلر. "

حضرت ابراهيم اؤز آجي تقديرينه سون قويماق اوچون آلاّه تعالا يا گووه نه رك خلق ايچره قايتما غا قرار وئيرر. آناسي اونا بو ايشين نه قَدَر خطر لرین

دن دانيشسا دا ابراهيم آناسي لا بير ليك ده عائيله سي ايچره قاييدير.
ابراهيم ين آناسي آزركي اوغلونون وارليقين دان و خانيمي نين بو گيز لي
سيريندان ، اوزونه گتيرمه دن خبري وار ايدي ابراهيمي ائوده گوردوك ده
باغرينا باسيب و اونون ييرمي ياشيندا بير گنج اي ييت گوروندويو اوچون
هامي يا دئدي:

" غربت ده كي اوغلوم دور ايل لر سونرا ائوه قاييدير دير. "
ابراهيم عائيله سي له ياشاركن خلقي چيركين عمل لريني گوره ركن اونلارا
بيرجه گورونمز آلاهدان سؤزآچسادا ، نمرود ون قورخونچ كؤلگه سي سانكي
بوتون گؤزلري و قولقلاري كار ائتميشدي. بيرگون حضرت ابراهيم يارانان بير
فورصت دن فايدالاناراق ، شهرين آن عظمت لي بت خاناسينا گنديب بوتون
بت لارا يئمك ايچمك تعارف ائده رك اونلاردان هئچ بير سس و حركت گورمه
دن ، بالتاني گؤتوروب بوتون بت لاري قيريب يئره توكدو. سونرا دا بالتاني لاپ
بؤيوك بت ون اليه وئردى.

نمرود و اداملاري بو ايش دن خبردار اولاراق ابراهيم ن هر نه سوروشسالاردا
، او حضرت طعنه لي حالت ده بويورور:
" بو ايش او بؤيوك بت ون ايشي دي. اينانمير سيز اكر ، اؤزون دن سوروشون
!"

هامي دينيب دانيشمادان دوروب باخاراق ، ابراهيم اؤزونو آلايه طرفين دن
مأمور اولدوغونو بيلديره رك خلقي اؤز رسالتينه و گورونمز بيرجه آلاها دعوت
ائتدي.

نمرود ون نظرينه بو ايش بؤيوك بير سوچ سايبيلاراق ، ابراهيمه آغير جزالار
كسديردي. امر ائتدي حضرت ابراهيمي اودلار آلاو لار ايچره آتيب يانديرماق
اوچون تونقال لار قالانسين . ائله بير اود يانديرديلار كي آتش لر گويه يوكسه
له رك ، گوي ده اوچان قوشلار دا كاباب اولوردولار.

حضرت ابراهيمي مانجاناق ايله آن اوجالاردان ، آلاولار ايچينه آتاركن ، بير آن دا
يئر گۆي ديله گله رك اونون تانري دان نجاتيني ديله ييب مَلَك لَر آغلاشديلار:
" اي آلااهيميز بير عصر ده كي ابراهيم قَدَر سني كيمسه سئومه بير ، ندن
گرَك بو آجي و قورخونج تَقدير ي ياشايا ؟"

حضرت ابراهيم آتش لَر قوينونا دوشمه دن ، تانري نين آمري ايله جبرئيل اونو
يئر گۆي آراسيندا توتاراق ، اود آلاولار بير آن دا بوز تَك سويويوب ابراهيمين
جانينا اوشوتمه دوشدي. سونرا دا خلقيَن گۆزو اُونون ده او آتش لَر بير
گولوستانا چئوريليب گول چيچَك لي بير باغ اولدي.

هامي بو ايشه حئيران قالاراق ابراهيمه ايمان گتيره نلر اولدي و دئدي لَر :
" اگَر بير تانري وارساكي سييتاييش ائتمه يه لاييق دير اودا حضرت ابراهيمين
آلاهي دير. "

بو آن دا بير ساحر خلق ايچينه گنده رك ايَدعا ائتدي :
" بو بير حوققادي و من ائله يه بيل له م بير ورد اوخويوب دوعا ائتمك له ،
ابراهيم ي بير گۆز قيريمين دا يانديريب ياخام ."
بو ساحرين سۆزو هله آغزين دا ايدي كي گۆرونمز بير يئردن آلاولي بير اوخ
اونون قلبيني سؤكدي و جماعت حئيرت لَر ايچره دالاراق ، بيرجه تانري يا
ايمان گتيرديلر. "

حضرت ابراهيم ين بو عظمت لي معجزه لري و بو چئشيد نجات تاپماسي ،
نمرودي وحشته سالاراق دئدي :

" اي ابراهيم منه اؤز آلاهيَن دان دانيش گۆروم داها نه گوجي واردي؟"
حضرت ابراهيم دئدي :

" منيم آلااهيم ائله بير گوجه صاحيب دير كي اؤلدوروب ديريلتمك فقط اونون
آلين دن گله بيلر. "

نمرود " بو ايشي ائله من ده گۆره بيل لم " ديه دستور وئرد ي ايكي نفرين
بوينونو وير سين لار. آنجاق ابراهيم اونلارين يئني دن ديريلمه سيني ايسته

رکن نمرود بو ایشه عاجیز قالاراق ، حضرت ابراهیم سؤزون دوامینی بئله
گتیردی :

" منیم تانیریم گونشی مشرق دن چیخاریر کی سن انده بیل سن ،اونو مغرب
دن چیخارت !"

نمرود ، تانری لیک ایدعاسی ائتمک ایله، سونرالار آلاهیة تعالا دونیانین آن نارین
و بالاجا بیر یارانیشی نی کی میغ میغا دان عیبارت ایدی اونا مسلط ائدی و
قیرخ گئجه گوندوز او میغ میغ نمرودون بورنوندان گیره رک بئنین ده دولاندى
و آخیرداشیدت لی عذاب لارلا هلاک اولدی.

آما نمرود اولمه دن، او حضرت ابراهیمین یاشامینی چوخ چتین له درکن اونی
سورگون ائدییر. ابراهیم کی اؤز خالا سی قیزی " ساره " ایله ائولن میس
دی حضرت لوط ایله بیر لیک ده کی هم قاینی و هم خال اوغوسو یدی شاما
گئتدی دن سونرا بیت المقدسه هیجرت ائدی لر.

اونلار نمرودون تورپاقلارین دان چیخاراق " عراره " آدی بیر پادشاهین مولکونه
کی " قبطیان " دئییلیردی چاتارکن، مأمورلار ابراهیمین کجاوه سین ده گؤزل
بیر قادین گؤره رک پادشاهها خبر وئیر لر . پادشاه گلیب کجاوه نین اؤرتیونو
آجیب " ساره " نی گؤرمک ایسته بینجه آلی قورویور و باشلا بیر حضرت
ابراهیمه یالوار یاخارا کی اگر اونون دوعلاری له شفا تاپیرسا " قبطیان "
اؤلکه سین ده حیşمت و جلال لا یاشایا بیلر. ابراهیم آلاهیة درگاهینا آل
لرینی قاغزارکن پادشاه در حال شفا تاپیری آما او یئنه عبیرت ائتمه دن
" ساره " یه آل اوزالتماق ایستیر کی بو دفعه آل لری قورویارکن بیلک لری ده
گوج دن دوشوری. عراره ایشی بئله گؤرونجه حضرت ابراهیمه دئیر :

" سن و آلاهیین پاک ، طاهیر و غییرت لی سی نیز و اینان بیر داها نه " ساره
" یه و نه ده کیمسه نین ناموسون دا گؤزوم اولمایاجاق دیر. من گؤرونمز
آلاها ایمان گتیره رک سن دن ایسته بیره م کی بیر داها منه شفا دیله یه
سن !"

حضرت ابراهيم تانري يا : " اگر وئردى يى سؤزده دورورسا اونون شفاسىنى وئر " ديه عراره نين قوللاري آچيليرو آلين دن گلن حؤرمى اسيرگه مه دن " ساره " يه "هاجر" آدلى بير كنيز باغيشلاير و ابراهيمين دعوتىنى بيرجه آلاهي سىتاييش ائمه ك اوچون جان ائوين دن اولراق قبول ائدير. حضرت ابراهيم آز مدت اوردا قالسادا ، لوط نبى نى " شامات " تورپاق لارين دا اؤز يئرين ده جانشين قوپاراق اؤزو اصحابى ايله برابر ، باش آلىب اوزاق لارا گئدير.

ايل لر كئچسه ده ابراهيم له ساره نين اوشاقلاري اولمور تا كي ساره نين اصراري ايله حضرت ابراهيم هاجر ايله ائوله نه رك اسماعيل آدلى بير اوغلو اولور.

ابراهيم بير گون گزيب دولاشاركن آلاهيى بوتون ياراتديق لارنى حيران ليق لا ايز له يه رك بيردن بيره جانسيز بير نهنگين بدننى سويون كناريندا گؤرور كي قورد قوشلار داراشيب اونون آت قانىنى يئمك ده ديلر . حتتا سوموك لره ياپيشان نارين آت لردن ده كئچميرلر. بو گؤرونوش دن ابراهيمين اوره يى اود اولوب آلاولاناراق اوزونو تانري يا توتاراق دئير :

"اي بؤيوك تانري ، منه گؤستر كي نجه اولايىلر بير اؤلموش وارلىق كي اونون جىسمى باشقا حىوانلارين آتى نى و قانى نان قارشىر يئنه ديريله بيله ؟"

تانري "بو ايشه مگر اينانميرسان كي بئله بير ايشته يين واردى ؟" ديه ابراهيم بؤيوك اوتانچ ايله آرتيرير :
"بوتون كؤنلوم له بو ايشه يقينيم واردى آما يئنه گؤزلىم له گؤرمك اىستيره م."

اولو تانري ابراهيمه فرمان وئردى دؤرد جوره قوش كي عيبارت ايديلر " طاووس " ، " قارتال " ، " خوروز " و " اؤردك " دن ، حاضير ائده و اونلاري ذبح ائده رك هونگه سالىب دؤيه . او قَدَر كي آت لرى و سوموك لرى بير - بير

يىندن سىچىلمە يە سونرا او قارىشىق آت لري داغلار اوزه رين دە چئشىدلي
يئرلرە قويوب قوشلارين ديمديك لريني آلين دە توتاراق تانري ايدني له بير
داها ديريلمە لرین ايسته يە .

بو ايسته ك ابراهيمين قلوبن دن كئچە رك او قوشلارين بدني بير گۆز
قىرپيمين دا حيات تاپپ هرە سي اۆز ديم دي يينه صاحب دوراراق هر قوش
باشلادي اۆز قىليغيني تاپماغا .

ابراهيم ين كي هاجر دن اسماعيل آدلي اوغلو اولدي " ساره " ايله هاجر
يولا گئتمە ييب آرالارين دا اينجيك ليك چيخدي و تانري نين بويوردوغو ايله
هاجر ايله اسماعيلي مگە يولونا قويماق ايسته دي.

حضرت ابراهيم ، هاجر ايله اسماعيلي قوراقليق و سوسوز تورپاق لاردا
ديدركين حالدا بوراخاراق آلاها دوعا ائديب دئدي :

" اي تانريم ، من ناموسومو و ائولاديمي بو قوملار لا دولو چؤل لردە بوراخاركن
، سن اۆز يارديميني اسيرگە مە دن خلقين اورە ييني اونلارا مهربان ائله و روز
ي لريني بوللوق لا يئتير. "

گون اورتا نين لاپ ايستي چاغي ايدي كي ابراهيم اونلاري تانري يا
تاپشيراراق اۆز يوردونا قايتيدي . اسماعيل ايله هاجر ، تك باشينا بوراخيلاراق
ايستي و داغ قوملار اوستونده سرگردان ايديلار كي اسماعيل سوزاراق
سوزون دان آز قالير ي اۆله . هاجر دە بالاسيني بو حالدا گۆرە رك صفا و مروه
داغلاري آراسيندا بير اوج سو تاپماغا جان آتاراق يئددي دفعه گۆزونه اوزاق
دان سو گۆروشه رك ياخين لاشديق دا سراب دان باشقا بير زاد گۆرە نميري.
هاجر اورە ك دن ا ولو تانري يا يالواراراق فرياد ائتدي و ياري جان اوغلو
اسماعيلين طرفينه قاچاراق ، اونو باغرينا باساركن اسماعيل ين آياقلاري
آلتين دان جوشغون بير بولاقين قايناما سين گۆردو. تانري نين رحمتي اونلارا
نازيل اولاراق ، اسماعيل و هاجر او سودان ايچيب جانا گله رك ، مگە اهلي
بيردن گۆردو بوتون قوشلار و حئيوانلار صفا و مروه يه طرف يوروش آپاير لار.

خلق بو ايشه حئيران قاليب صفا و مروه يه گئتديك ده يئني جه گؤرونن و آخار
بیر سویون ایزی نن بیر جوشغون و سرین بولاغا چاتدیلا ر کی بیر آنا بالا غریبه
اولاراق چشمه باشین دا اوتوروب بو ایزدحاما حئیران لیق لا باخیر لار .

جماعت بو ایشی بؤیوک بیر معجزه ساییب هر عائيله اسماعیل ایله هاجره
اوج قویون هدیه وئریب مگه ده یاشاماق لارینی ایسته رکن ،اونلاردا مگه ده
قالیب خلقین حورمتی نی و سونسوز سایقی سینی قازانیر لار .

اسماعیل بؤیویوب یئنی یئتمه یئتمه بیر گنج ساییلدیق دا ، آلاهی تعالانین
طرفین دن وحی اولونور کی ابراهیم مگه یه گنده رکن اسماعیل له بیرگه
کعبه نین بناسینی قویا .

آتا اوغول بیر داها گؤروشوب بو سئوینجی یاشارکن اولو تانری کعبه نین
سوتونلارینی جبرئیلین واسیطه سی له گؤی دن یئر اوزونه یوللاپیر و
اسماعیل ، داغلاردان و قایا لاردان یوندوغو داشلاری چیی نین ده داشی
یارق آتاسینا گتیریپ ابراهیم ده کعبه نین دووار لارینی خیم دان باشلا یاراق
یوکسه لتمه یه چالیشیر.

کعبه اوچون ایکی قاپی کی بیر باتی یا بیر دوغوا آچیلیردی نظرده
توتولور و هر قاپی دان بیر پرده آسلییر . سونرا ابراهیم له اسماعیل حجّ
آدابینی یئرینه گتیره ر کن آلاهی تعالا نین آمري نن بوتون بیرجه آلاها اینامی
اولانلار ا، حجّ آدابینی هر ایل یئرینه گتیرمه یی مقدّس بیر گؤره و کیمی
اعلان ائدیرلر.

آنجا ق عظمت لی و گؤرونمز بیرجه تانری حضرت ابراهیمی آغیر بیر سیناق
دان کئچیره رک اسماعیل ین اون اوج یاشی اولاندا ، امر ائدیر کی اونو تانری
یولوندا قوریان ائتسین . ابراهیم بو ایشی بیر سیر کیمی هامی دان گیزله
دَرک بیر گون اسماعیلی لوط ائل لری نین تانری غضبی له یانیب کول
اولموش یوردلارین دان کئچیرده رک اوجا بیر داغین زیروه سینا آپاریر. حضرت
ابراهیم تانری نین آمري نی اسماعیله ابلاغ ائده رک اسماعیل دئییر :

" آتا جان گۆزلىرىمى بىر دَسمال ايله باغلا و آل آياغىمى ائله كندىرله كى جان
 وئره رك چابالايى دا بىلمه يىم . هم ده پىچاغىن ايتى اولسون كى چوخ تئز
 باشىمى بوينوم دان آيىرسىن . نيه كه هر نه اولسا اؤلوم آجى دير و بو آجى
 نه قَدَر آز اولورسا ، اينسان قلىبىنه ده اوَقَدَر آز قورخو اوتورار. "

حضرت ابراهيم اوزونو گۆيه توتاراق آلايه تعالىنىن فرمانىنا عمل ائتمك اوچون ،
 پىچاقى دايى بىر اسماعيل ين بوينونا . آما او لحظه كى پىچاغا زور وئىر
 نئيله سه ده پىچاق كسمىر. دوز او لحظه ده ائله ، جبرئىلى گۆرور كى جَنّت
 دن بىر قوچ گتيره رك دئىر :

" اسما عىل ين عَوَضىنه بو قوچو قورىان كس كى تانرى نىن اراده سى بئله
 دير !"

او قوچ همان قوچ ايدى كى بىر گون حضرت هاىل تانرى يا هديه ائده رك گۆي
 اوزون دن پوسكوره ن ايشىق لار اونو اؤز كامىنا آلىب عرشه سارى آپارمىش
 دير.

حضرت ابراهيم ين اسماعيل دن باشقا ، اسحاق آدلى بىر ائولادى دا " ساره
 " دن اولور كى آلايه تعالى ، اونودا اسماعيل كىمى قلىبنده اولان خالىص ايمان
 گۆره ، بركت و كرامت له ياشادىر.

